

a c t u a l i t a t e a

Rodica Zafiu

PĂCATELE LIMBII

Devino!

FXISTĂ în limba română verbe defective, care nu au toate formele flexionare, după cum există și verbe ale căror forme de trecut, de imperativ etc. se folosesc pur și simplu rar, din cauze formale sau semantice, ori din simple accidente ale evoluției lexicale. Adesea aceste neregularități gramaticale sînt sursa unor întrebări-capcană („Care e perfectul compus de la *a rage*? Dar de la *a converge*?”). În gramaticile românești se menționează cazuri de defectivitate maximă (verbul *a va*, păstrat în expresia *mai va*), dar se descriu mai ales situațiile în care din paradigma verbului lipsesc doar cîteva forme. Printre acestea, se numără destul de des imperativul, din rațiuni pur semantice: nu toate verbele desemnează acțiuni sau evenimente care pot fi impuse, cerute, recomandate. Verbele care desemnează stări, relații și evenimente non-umane sau care apar fără controlul voinței umane nu se folosesc la imperativ; uneori, conjunctivul cu valoare de imperativ poate totuși suplini formele lipsă (nu se folosesc imperativele *simți!* *poți!*, dar e posibilă formularea unui îndemn pe tiparul *să simți!* *să poți!*).

Cum stau lucrurile cu imperativul verbului *a deveni*? Verbul în cauză nu manifestă nicio incompatibilitate semantică cu categoria imperativului: cuiva i se poate cere să-și modifice comportamentul sau statutul, iar verbe mai mult sau mai puțin sinonime (*a se transforma*, *a se preface*, *a se schimba* etc.) au forme de imperativ. Totuși, imperativul *devino!* nu este frecvent folosit și poate să pară destul de nefiresc. Cauza este probabil istorică: *a deveni* e un verb din categoria împrumuturilor culte, intrate în limbă în ultimele două secole, ca împrumut din franceză și latină (fr. *devenir*, lat. *devenire*). Legătura sa cu *a veni* este evidentă: verbul francez *devenir* este el însuși un cultism preluat din latină (din *devenire*, derivat de la *venire*). *A veni* (urmașul lui *venire*, în română) e un cuvînt fundamental, din vocabularul de bază, vechi și popular. *A deveni*, analizabil ca derivat, a fost modelat în conjugare după verbul de bază: *devin*, *devii* – ca *vin*, *vii*. Nu s-a prea folosit, totuși, la imperativ, acolo unde verbul *a veni* prezintă o neregularitate, o formă specifică, avînd terminația atipică *-o*. În genere, se evită extinderea la împrumuturile culte a neregularităților, a alternanțelor, a trăsăturilor simțite ca populare. Există de fapt o anumită tensiune între tendința de regularizare a paradigmei și cea de conservare a legăturii cu forma de bază, cu toate neregularitățile

ei. În *Dictionnaire morphologique de la langue roumaine* (1981), autorii – Alf Lombard și Constantin Gâdei - înregistrau, la verbul *a deveni*, faptul că imperativul urma modelul verbului *a veni*, dar și că era „puțin folosit” (indicație prezentă și la *a conveni* și *a proveni*). În DOOM 2005, la *a deveni* (ca și la *a conveni* și la *a preveni*) nu se indică o formă de imperativ, în vreme ce la derivatul *a reveni* aceasta există (*revino!*). E o indicație implicită asupra uzului, poate chiar o recomandare. Vechiul DOOM (din 1982), nu indica o formă de vocativ nici la *a reveni*, ceea ce se putea interpreta în două feluri: fie ca o indicație asupra normalității formelor în *-o*, preluate fidel de la verbul de bază *a veni*, fie ca o recomandare de a nu folosi vocativul acestor verbe.

O căutare pe internet furnizează astăzi un număr surprinzător de mare de apariții ale formei de imperativ *devino!* E vorba de texte foarte recente, publicitare, traduse sau imitate, într-un amestec adesea straniu de limbi: „*devino* blogger partener!” (umbrelaverde.ro); „*devino* acum reprezentat Avon!!!” (ejobs.ro); „*devino* partener Eurodesk!” (eurodesk.ro); „*Devino* si tu Romanian VIP !” (străinatate.org); „*Devino* și tu afiliat!” (club.neogen.ro); „*devino* cunoscut” (cunoscut.ro) „*devino* expert windows serv networking cisco tutorial” (okazii.ro) etc. Repetarea insistență a formei ne poate, desigur, obișnui cu ea. Tiparul de apel publicitar devine din ce în ce mai puternic, apărînd și în sloganuri de campanie oficială: „Obține o specialitate – *Devino* independent!” (edu.md).

Apariția formei *devino* mi se pare totuși stridentă în multe contexte. Poate că vinovate sînt mai ales stîngăciile traducerii, care accentuează nefirescul imperativului: „«Familie, *devino* ceea ce ești!»” sunt chiar cuvintele cu care Păstorul Bisericii Catolice se adresează familiilor creștine de pretutindeni (profamilia.ro); „Atunci când mănânci sau bei, *devino* gustul mîncării sau al băuturii și rămâi cu el” (*almea.com*).

Așadar, utilizarea formei *devino!* reprezintă mai mult o stridentă stilistică, în curs de atenuare. Repetarea monotonă a apelurilor publicitare ne va obișnui, desigur, cu ea. Aș fi preferat mai multă prudență în impunere și mai multe tentative de a o evita, de pildă prin construcții cu conjunctivul (*Poți să devii...; te invităm să devii* etc.); probabil că ele ar fi părut totuși prea puțin directe, prea atenuate, prea îndepărtate de energia primară a somațiilor publicitare. ■